

PERUSKOULUN YLÄLUOKAT - TUNNUSTUSPALKINNOT

Santtu Vatanen / Pohjois-Haagan yhteiskoulu
Opettaja Maaria Päivinen

PÄIVÄ MERIKAPTEENINA

Oli tuulinen marraskuinen aamupäivä Ohion osavaltiossa vuonna 1975. 62-vuotias Ernest Michael Mc Sorley ajoi Wisconsinin johtavaa moottoritietä viininpunaisella vuosimallia 69 olevalla Ford Escortilla. Takapenkillä oli nahkainen laukku, jossa oli Mc. Sorleyn työvaatteet, muutamia vaihtovaatteita, pyyhe ja hammasharja.

Mc Sorley oli kokenut merikapteeni. Hänellä oli kokemusta purjehtimisesta merillä sekä suurilla järvillä. Hän oli toiminut SS. Edmund Fitzgeraldin lisäksi yhdeksän eri aluksen kapteenina. Fitzgeraldin Ernest oli saanut komentoonsa kolme vuotta sitten purjehduskauden alkaessa. Mc Sorley oli sanonut vaimolleen, että tämä olisi hänen viimeinen laivamatkansa. Sen jälkeen hän jäisi eläkkeelle ja asettuisi aloilleen.

Ernest kääntyi satamaan vievälle tielle ja jatkoi sitä, kunnes tuli satamanvartijan kopin kohdalle. Hän pysähtyi puomin eteen ja veivasi ikkunan auki. Satamavahti oli pyylevä viiksekäs mies. Hän oli valmis kysymään tulijalta papereita, mutta tunnisti Mc. Sorleyn, sillä hän oli monesti jutellut tämän kanssa. Satamavahti tervehti Ernestiä ystävällisesti ja nosti puomin ylös. Ernest parkkeerasi autonsa ja nousi ulos. Hän otti takapenkiltä laukkunsa ja lukitsi ovet. SS. Edmund Fitzgerald oli 200 metriä pitkä, suurien järvien ylitykseen suunniteltu rahtilaiva. Viimeisiä rautamalmikontteja lastattiin ruumaan.

Mc Sorleyn tehtävänä oli ylittää Yläjärvi ja kuljettaa lasti Detroitiin. Ernest käveli noususiltaa pitkin laivan kannelle. Laivan vahti William J. Spengler tervehti häntä. "Taitaa tulla myrskyinen matka", Ernest totesi ja nousi portaat ylös komentosillalle. Komentosillan vieressä oli pieni hytti, jossa Ernest kävi vaihtamassa vaatteensa kapteenin univormuun ja keitti kahvit itselleen sekä perämiehelle, joka luki sanomalehteä hytin perällä olevalla vuodesohvalla. Ernest katsoi kelloa hytin seinällä. Kello oli kymmentä vaille kaksitoista. Fitzgeraldin olisi määrä lähteä kymmenen minuutin kuluttua. Hän näki pienestä ikkunasta hytin seinässä, kun noususiltaa siirrettiin pois ja köysiä irrotettiin. Ernest kaatoi itselleen kupin kahvia ja meni ohjauspöydän luokse. Hän käänsi ohjauspöydässä olevaa vipua ja Fitzgeraldin höyrypannusta alkoi pihistä höyryä sylinteriin liikuttamaan mäntää. Savupiippu pölläytti ilmaan valkoisen savupilven. Ernest laittoi vaihteen päälle ja laivan potkurit alkoivat pyöriä veden alla. SS. Edmund Fitzgerald alkoi loitota satamasta. Ernest käänsi ruoria ja laivan keula kääntyi satama-altaassa kohti avomerta. Mc Sorley hörppäsi kahvia. Kun Fitzgerald oli avomerellä, Ernest käänsi suuremman vaihteen päälle. Fitzgerald keinui rajusti puolelta toiselle. Ernest ohjasi laivaa karikkojen välistä taidokkaasti, eikä laivan keinuminen vaikuttanut siihen.

Fitzgerald loittoni satamasta koko ajan. Ernest painoi punaista nappia laivan ohjauskonsoissa ja Fitzgeraldin automaattiohjaus kytkeytyi päälle. Ernest avasi yläkannelle vievän oven. Kolmemetriset aallot löivät Fitzgeraldin kannelle. Mc. Sorley käveli aluksen toiseen päähän rautamalmilla lastattujen konttien lomitse. Hän astui sisään portaikkoon. Ernest sulki ovet takanaan ja myrskyn pauhu hiljeni. Hän huomasi olevansa läpimärkä. Fitzgeraldin kansimies Bruce L. Hudson istui portaikossa. Hän tervehti Ernestiä ja yritti pidätellä hymyään nähdessään kapteenin märkänä. Ernest käveli jyrkät portaat alas. Hän meni ruokailutilaan, jossa istui laivan stuertti, joka söi voileipää ja oli uppoutunut sanomalehteen. Ernest riisui märän takin yltään ja asetti sen tuolin selkänokalle ja kävi hakemassa keittiöstä kokilta lautasellisen lihakeittoa. Hän meni istumaan pöydän ääreen. Ernest joutui pitämään toisella kädellään lautasesta kiinni, jottei se laivan keinumisen takia putoaisi lattialle.

Yhtäkkiä laiva keinahti rajusti ja oli hetken aikaa kallellaan. Mc. Sorley ei ehtinyt tajuta, mitä tapahtui, kun lensi lattialle. Lautanen räsähti rikki osuessaan lattialle. Kun hän hetken päästä tuli tolkkuihinsa, hän huomasi, että myös stueritti oli pudonnut lattialle. Ernest nousi ylös, otti takkinsa kaatuneen tuolin selkänojalta ja juoksi portaat ylös. Hän juoksi liukasta kantta pitkin ja melkein liukastui matkalla. Hän juoksi portaat ylös ja avasi komentosillan oven. Kummatkin perämiehet penkoivat laatikoita ja kaappeja. komentosillan ikkuna olivat rikkoutuneet ja lattialla oli vesilammikoita. "Mitä täällä tapahtuu?" Mc. Sorleyn oli pakko huutaa, jotta sai äänensä kuuluviin myrskyn yli. Ensimmäinen perämies kohotti katseensa kapteenia kohti ja alkoi selittää kiihdyksissään kovalla äänellä: "Keulaan iskeytyi valtava aalto. Se oli ainakin seitsemän metriä korkea. Se löi ikkunoiden läpi ja paiskasi meidän seinää vasten. Samalla kaikki elektroniset laitteen pimenivät. Tutka, radio, automaattiohjaus, valaistus. Ihan kaikki." "Tiedätkö muuten, missä merikarttoja säilytetään? toinen perämies kysyi Ernestiltä. "Ne ovat työpöytäni lukitussa lokerossa. Avaan sen teille, mutta tarvitsemme myös myrskylyhtyjä. Ilta alkaa jo pimentyä", Ernest sanoi ja avasi työpöydässään olevan laatikon. Hän kaivoi Yläjärveä kuvaavan kartan ja lukitsi laatikon. "Joku sanoi, että White Fish Bayssa olisi suojaisampaa. Minusta meidän pitäisi suunnata sinne", kertoi ensimmäinen perämies ja osoitti kohtaa kartassa sormellaan. "Se taitaa olla ainoa vaihtoehtomme", Ernest totesi. Käy tiedottamassa muille tilanteesta. Käske merimiehet hytteihinsä ja hae samalla niitä myrskylyhtyjä." Perämies nyökkäsi lähti komentosillalta. Ernest käänsi ruoria kolme kierrosta ja Fitzgerald kääntyi loivasti paapuuriin. Tuuli puhalsi kylmästi hänen kasvoihinsa ja jääkylmää vettä roiskui hänen silmiinsä.

Pimeällä alakannella ensimmäinen perämies oi kerännyt kaikki laivan merimiehet ruokailutilaan ja piti nyt tiedotustilaisuutta muuttuneesta määränpäästä ja laivan kärsimistä vahingoista ja yritti samalla rahoitella hätäntyneitä merimiehiä: Tiedotustilaisuuden päätteeksi hän komensi kaikki hytteihinsä. "Entä jos uppoamme?" kuului merimiesten joukosta. "Sitten teille annetaan uudet ohjeet!" Perämies karjui. "Nyt tottelette näitä ohjeita!" Hän hengitti syvään. Hänen oli puristettava kätensä nyrkkiin, jotta ei vapisisi. Hän ei halunnut näyttää pelkoaan. Perämies kääntyi ympäri ja käveli ulos huoneesta. Hän ei katsonut taakseen, sillä hän tiesi, että merimiehet tottelisivat. Hän käveli varastohuoneen ovelle, työnsi avaimensa lukkoon ja käänsi sitä. Ovi aukesi naristen. Hän valaisi pölyistä varastohuonetta taskulampullaan. Taskulampun valokeila osui vanhaan pahvilaatikoon, jonka kylkeen oli tussilla kirjoitettu: "myrskylyhdyt". Hän laittoi taskulampun lattialle ja veti pahvilaatikon esiin ja avasi laatikon. Pölyiset myrskylyhdyt olivat siisteissä riveissä laatikossa. Perämies otti viisi lyhtyä ja helisti jokaista erikseen varmistuakseen, että niissä oli öljyä. Hän otti lyhdyt ja taskulamppunsa ka käveli portaat ylös yläkannelle. Hän huomasi, että ulkona oli jo aivan pimeää. Vain kuu valaisi hiukan. Hän käveli Fitzgeraldin toiseen päähän ja meni portaat ylös komentosillalle. Sisällä ikkunoiden eteen oli viritetty pressukankaat, jottei vettä tulisi sisään. Vain yhdessä ikkunassa oli pressukankaaseen jätetty pieni reikä, josta kapteeni näki ulos. Komentosillalla vallitsi syvä hiljaisuus. Perämies ei erottanut sisällä olevien kasvoja. Hän kuitenkin huomasi kaikkien käpertyneen vällyihin huoneen nurkkiin. Kaikki paitsi kapteeni joka seiso i ruorin edessä. Hänellä oli yllään hupullinen untuvatakki. Perämies kaivoi Zippo-merkkisen sytyttimen ja alkoi sytytellä myrskylyhtyjä. Pian komentosillalla oli tarpeesi valoa, jotta saattoi nähdä kaikkien kasvat selkeästi. Paikalla oli Ernestin lisäksi Fitzgeraldin muut perämiehet. Ernest päätti rikkoa hiljaisuuden: "Tietäväthän kaikki nyt suunnitelman? Menemme White Fish Bayhin. Siellä tarkistamme aluksen kärsimät vahingot ja korjautamme aluksen. Sitten jatkamme Detr-" Ernestin lause jäi kesken kun Fitzgerald alkoi tärinästä äkisti. Tärinä kesti noin kymmenen sekunnin ajan. Kaikki olivat hämmentyneitä ja katsoivat toisiaan. "Mikäs se oli?" ensimmäinen perämies kysyi varovasti. "Toivottavasti se ei ole se mitä luulen", toinen perämies sanoi pelokkaasti. Perämiehet kuiskivat keskenään. Ernest tajusi, että tilanne riistäytyisi pakokauhukseksi jos hän ei keksisi jotain. "Noniin, rauhoitutaanpas nyt. Jonkun on tarkastettava, onko laiva kärsinyt vahinkoja." Kukaan ei tehnyt mitään. "Kuka meistä", kolmas perämies kysyi. "Sinä, Michael!" Mc. Sorley karjaisi. Kolmas perämies syöksyi ulos. Hän juoksi märkää kantta konttien välistä. Hän meni sisälle, sytytti taskulamppunsa ja käveli alimpaan kerrokseen. Hän avasi lastiruuman oven ja astui sisään. Hän valaisi taskulampullaan korkeita konttipinoja. Fitzgeraldin keulasta kuului veden lorinaa. Hän lähti kävelemään kohti keulaa. Ollessaan puolesta välissä, hän huomasi olevansa nilkkojaan myöten vedessä. Hänen edetessään veden pinta nousi koko ajan. Kun hän tuli vuotokohdalle, vesi ylettyi

häntä vyötärölle. Karikko oli raapaissut Fitzgeraldin kylkeen neljän metrin pituisen reiän, josta suihkusi vettä kovalla paineella.

Komentosillalla Mc. Sorley havaitsi Fitzgeraldin olevan kallistunut jo noin 15 astetta. Oli jo melkein keskiyö. Perämiehet yrittivät pidätellä pelastusveneisiin pyrkiviä merimiehiä yläkannella kunnes kapteeni antaisi käskyn jättää laiva. Ernest oli sitä mieltä, että jos jouduttaisiin pumppaamaan vettä laivasta, tarvittaisiin mahdollisimman paljon miehiä. Alakannella kolmas perämies oli juuri lähtenyt ovelle, kun hän kuuli voimakkaan paukahdusten sarjan. Aivan kuin joku olisi ampunut konekivääreillä. Sekunnin muro-osan ajan hän näki päälleen vyöryvät kontit. yksi konteista osui häneen ja tappoi hänet välittömästi. Kontit murskasivat kuolleen ruumiin osuessaan keulassa olevaan lastausluukkuun. Lastausluukku murtui konttien painosta ja osa konteista vyöryi ulos. Vettä ryöppysi sisään revenneestä keulasta.

Yläkannella olleet kontit lähtivät vyörymään komentosiltaa kohti välittömästi keulaluukun murtumisen jälkeen kallistumasta johtuen. Kannella olleet merimiehet liiskautuivat raskaiden konttien alle. Osa kannella olleista ehti hypätä veteen. Kontit murskasivat komentosillan osuessaan siihen. Fitzgeraldin potkurit nousivat ilmaan vedestä. Alus oli nyt 75 astetta kallellaan, kun laivan rungosta alkoi kuulua uhkaavaa natinää. Hetken natistuaan Fitzgerald katkesi äänekkäästi keskeltä kahteen osaan. Molemmat puoliskot pysyivät muutaman sekunnin pinnalla, mutta upposivat nopeasti. Pinnalle jääneet merimiehet hukkuivat pian Fitzgeraldin jälkeen aallokkoon.

Etsinnät eloonjääneiden löytämiseksi aloitettiin seuraavana aamuna, kun Fitzgeraldista ei kuulunut mitään. Vedestä löydettiin runsaasti rojua, mutta ei yhtäkään eloonjäänyttä. Aluksen löysi myöhemmin Yhdysvaltain laivastoon kuuluva lentokone, joka havaitsi pohjassa rautamalmilastin aiheuttaman magneettisen poikkeuman sukellusveneiden etsimiseen tarkoitettulla laitteistolla.